

Työeläkelaitoksille

EY-TUOMIOISTUIMEN TUOMIO SUKUPUOLTEN VÄLISESTÄ DISKRIMINOINNISTA VALTION ELÄKELAISSA

Tapaus

EY-tuomioistuin on antanut päätöksensä asiassa C-351/00 Niemi, jossa vakuutusosoikeus kysyi EY-tuomioistuimelta, sovelletaanko valtion eläkejärjestelmään EY:n perustamissopimuksen 119 artiklaa (nykyinen 141 artikla), joka koskee tasa-arvoista palkkausta. Artiklassa tarkoitettuna palkkana pidetään myös lisäeläkettä ja se estää lisäeläkejärjestelmissä erilaiset eläkeiät naisille ja miehille. Vai sovelletaanko direktiiviä (79/7/ETY) naisten ja miesten tasa-arvoisesta kohtelusta lakisääteisissä eläkejärjestelmissä? Direktiivi ei edellytä yhdenmukaisia eläkeiä. Mainittua artiklaa ja direktiiviä ei voi soveltaa samanaikaisesti.

Tapauksessa oli kysymys VEL:n sotilaseläkettä koskevasta asiasta. Tässä järjestelmässä oli vuoteen 1995 saakka naisten eroamisikä 60 vuotta ja miesten 50 – 55 vuotta. Valtion eläkelain mukaan eroamisikä on samalla eläkeikä. Näin ollen ennen vuotta 1995 alkaneissa palvelusuhteissa eläkeiät ovat edelleen erilaiset. Tapauksessa oli kysymys naishenkilöstä, jonka palvelussuhde oli alkanut ennen vuotta 1995, joten hänen eroamisikänsä oli 60 vuotta. Valituksessaan vakuutusosoikeuteen kyseinen henkilö vaati, että hänellä olisi oltava sama eroamisikä kuin miehillä eli tässä tapauksessa 55 vuotta.

Ratkaisu

EY-tuomioistuimen ratkaisun mukaan VEL:n nojalla maksetun kaltainen eläke kuuluu perustamissopimuksen 119 artiklan piiriin.

Perustelut

Arvioidessaan sitä, kuuluuko VEL:n mukainen eläke perustamissopimuksen 119 artiklan piiriin, tuomioistuin on pitänyt ratkaisevana arviointiperusteena työsuhteen ja eläke-etuuden välisen yhteyden olemassaoloa. Tällöin ei merkitystä niinkään ole eläkejärjestelmän rakenteita koskevilla periaatteilla. Tuomioistuin toteaa myös, että 119 artiklan soveltamista ei yksinään estä se, että tämä järjestelmä on ilmoitettu asetuksen 1408/71 soveltamisalaan.

Perusteluissaan tuomioistuin keskittyy kolmeen keskeiseen arviointiperusteeseen. Ensimmäisenä tuomioistuin korostaa sitä, että jos eläke koskee ainoastaan tiettyä työntekijäryhmää, se puoltaa 119 artiklan soveltamista. Tuomioistuimen mukaan Suomen puolustusvoimien palve-

20.9.2002

luksessa olevat värvätyt muodostavat mitä suuremmalla syyllä erityisen työntekijäryhmän.

Toisena merkittävänä arviointiperusteena 119 artiklan soveltamiselle tuomioistuin pitää sitä, että eläkkeen määrä perustuu palvelussuhteen pituuteen. Tuomioistuin toteaa, että VEL:n perusteella maksetun eläkkeen suuruus määräytyy työntekijän palvelussuhteen pituuden perusteella.

Kolmantena seikkana tuomioistuin toteaa, että VEL:n mukaan maksetut eläke-etuudet lasketaan eläkkeelle jäämistä välittömästi edeltävien muutamien vuosien pituisen, rajatun ajanjakson aikana ansaittujen palkkojen keskiarvon perusteella. Tämä puolestaan vastaa tuomioistuimen mukaan olennaisilta osiltaan sitä 119 artiklan soveltamisen arviointiperustetta, jota yhteisöjen tuomioistuin on käyttänyt aiemmissa ratkaisuissaan ja jonka mukaan eläkkeen määrä lasketaan viimeisen palkan perusteella.

Merkitys

Tulkitessaan 119 artiklaa tuomioistuin on omaksunut funktionaalisen tarkastelutavan. Sen mielestä ei ole ratkaisevaa merkitystä sillä, miten Suomen työeläkejärjestelmä luokitellaan eli sillä, että VEL:n mukainen eläkejärjestelmä on selvästi 1. pilarin mukaista lakisääteistä sosiaaliturvaa, johon sovelletaan asetusta 1408/71 ja joka ei ole kilpailulle avoin. Näin ollen tapauksella ei voida katsoa olevan yleisemmin merkitystä Suomen työeläkejärjestelmän kannalta.

Suoranaisesti päätös koskee noin 200 puolustusvoimien palveluksessa olevaa naista, joiden eroamisikä edelleen on 60 vuotta. Suomen yksityisen puolen työeläkejärjestelmä puolestaan on kaikilta osin tasa-arvoistettu.

Naisten ja miesten samapalkkaisuuteen eläke-etuuksien saamiseksi voi kuitenkin vedota vasta Suomen ETA:an liittymisestä alkaen eli 1.1.1994 alkaen.

Jakelu

A-yleiskirje